

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franciškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nepriljubljenih pism ne sprejemamo. Izdaja vsak četrtek. Narodna letna 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davek posebej. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112.

Naše podrobne zahteve glede vladnega projekta šolskega zakona.

Tudi osnovnošolsko učiteljstvo se pritožuje o nevdržnosti materialnega položaja učiteljstva. — Zahteve po posebnih dokladah k plači.

(Sprejete na seji širjega sosveta Pov. UJU — Ljubljana na Zidanem mostu dne 8. decembra 1928.)

Ker smo postavljeni pred izvršeno delo in se moramo omejiti le na najnujnejše predloge za spremembo vladnega projekta šolskega zakona, se sklicujemo na predloge, ki jih je v tem pogledu izdelala anketa poverjenišva UJU — Ljubljana leta 1927. in ki veljajo v največ primerih še danes.

Iz predlogov še posebej podčrtavamo v izveščku sledeče najnujnejše zahteve:

Šolska obveznost.

Določbe člena 9. in 10. glede šolske obveznosti so za nas absolutno nesprejemljive in so se namreč prejšnjim projektom še poslabšale, ker ne vsebujejo nobenih diferencialnih določb v glavnem delu projekta za posamezne kraje in razvitejšim šolstvom in ker je odpadla v glavnem delu zakona določba, da ostane osemletna šolska obveznost tam, kjer je že izvedena, neokrnjena. Naši predlogi in protesti se niso ni malo upoštevali in tako prihajamo ponovno do zaključka, da se vprašanje šolske obveznosti ne da s splošno, za vso državo veljavno zakonsko določbo drugače kot okvirno rešiti in so specialne določbe za njegovo stvarno ureditev v posameznih delih države neobhodno potrebne.

Za slovensko šolstvo imajo določbe tega zakona lahko katastrofalne posledice. Kot skrajno reakcionarno za naše razmere moramo označiti določbo, ki dopušča stalno omejevanje rednega pouka na prva štiri šolska leta. Naperjena je naravnost proti kulturnemu dvigu širokih plasti kmetijskega ljudstva, ker za mesta se ta določba ne bi nikjer uveljavila.

Odklanjamo tkzv. skrčeni pouk kot ničvreden surogat rednega pouka, zahtevamo izenačenje šolske obveznosti za vso Slovenijo vsaj v izmeri, kakor obstoja v mariborski oblasti. Ako že ne korakamo naprej, vsaj ne moremo dopustiti, da bi korakali nazaj.

Materialne zahteve učiteljstva.

Opozorjamo z vsem povdankom, da službeni prejemki po uradniškem zakonu absolutno ne zadostajo in daleko ne dosežajo eksistenčnega minimuma. Narodna skupščina je to uvidela, ko je uradnikom I. kategorije, ki dosežajo znatno višjo plačo kot učitelji, v zakonu o sednikih priznala poleg plače po uradniškem zakonu posebne določbe. Isto predvideva zakonski projekt v srednjih šolah za profesorje.

Z vsem pravom zahtevamo enake doklade tudi zase, da se učitelji — zlasti onemu z družino — ne bo treba pehati za drugimi dohodki ali pa živeti v pomanjkanju, ampak da se bo mogel z vsemu posvetiti zgolj svojemu poklicnemu delu. Sedanje naše gmotno stanje je nevdržno.

Stanovanje za učiteljstvo.

Vprašanje primerne stanovanj in z njim združeno vprašanje primerne prehrane, je eno izmed najgloblje v naše in šolsko življenje segajočih vprašanj in zahteva že iz službenih razlogov samih nujne rešitve. Uvidevamo, da bi gradnja brezplačnih stanovanj za mariborsko občino pomenila ogromno breme, zato učiteljstvo tudi brezpogojno ne zahteva brezplačnosti stanovanj, ker isto že

sedaj spričo odtegljajev za stanovanje po čl. 39. urad. zakona ne obstoja. Te odtegljaje smatramo kot očitno krivico občanom, ker se državna blagajna okorišča na njih račun, katero krivico je treba z zakonom odpraviti. Odtegljaji po čl. 39. urad. zakona naj se stekajo v blagajno šolske občine in ji naj služijo za amortizacijo kapitala, izdanega za gradnjo učiteljskih stanovanj. Pač pa gre šolskim upraviteljem za upravljanje šolske imovine brezplačno stanovanje in se jim ta pravica pri nas ni nikdar odrekala ter se jim naj tudi v zakonu zagotovi.

Okrajni šolski odbori.

Da se nekoliko zajezi birokratizem kot nujna posledica centralistično urejenega šolstva, in pride ljudstvo in učiteljstvo v večji meri v šolski upravi do besede, naj se ustanovijo poleg oblastnih in krajevnih šolskih odborov tudi okrajni ali sreski šolski odbori, ki bi pravilno organizirali, lahko postali inicijativni faktor v šolskem življenju.

Skrb za kmetsko in gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo.

V zakonu ni nikake odredbe glede snovanja, vzdrževanja in ustroja nadaljevalnih šol poklicno vzgojnega značaja, kakor kmetijske, gospodinske itd. in naj bi se projekt v tem pogledu izpopolnil.

Organizacija šolskih občin.

Določbe glede organizacije šolskih občin so nepopolno označene in se ne ozirajo na šolske občine, ki obstoje iz več političnih občin. (Čl. 18.)

Šolstvo v industrijskih krajih.

Po dosedanjih naših zakonih imajo industrijska podjetja gotove obveznosti napram šolski občini glede vzdrževanja, gradnje in razširjenja šol. Vladni projekt takih obveznosti ne predvideva. — v škodo šoli in občini.

Učni načrti.

Podrobni učni načrti za vso državo so stvarno nemogoči in pedagoško nesmiselni. (Čl. 39.)

Verski pouk.

Glede verskega pouka naj ostane prejšnja formulacija dr. Čajkovčevega projekta (čl. 50.), po kateri bi katehetje pri nas tudi nadalje poučevali verouk. S tem bi odpadla čl. 186. prehodnih določb novega projekta. (Čl. 45.)

Maksimalno število otrok v enem razredu.

Maksimalno število otrok v razredu brez oddelkov naj bo 50, z oddelki pa 40. (Čl. 48.)

Šolske zamude in kazni.

Odredbe o šolskih zamudah so nepopolne in bi jih bilo treba izpopolniti vsaj na osnovi izkušenj, ki so se pokazale pri izvajanju Uredbe o krajevnih in oblastnih šolskih odborih. Kazni so pretirane, osobito glede materialne odgovornosti s strani predsednika. (Čl. 64., 65. in 66.)

Maksimalno število učnih ur za učitelja.

Število učnih ur na posameznega učitelja je treba splošno maksimirati (na 24) in ne ga določati po razredih. (Čl. 83.) Ker so imeli

— panonskega Slovenca. In če mu prideš s to zavestjo nasproti, zadobiš njegovo priateljstvo ob prvem spoznanju in odkritosrčnem razgovoru...

Pred menoj leži zbirka narodnih pravljic iz Prekmurja, in sicer v lično vezani knjižici s prekmurjsko in slovensko besedilom.

Knjiga vsebuje devetnajst domačih ljudskih pravljic, izmed katerih se poedini pravljici motivi ponavljajo v raznih varijantah tudi v našem pripovednem slovstvu, sicer pa so večinoma vsem pravljicam skupni njihovi — osnovni elementi. Nadalje so pravljicam pozna njihova — izvirnost, ki jih dobro loči od nekaterih — umetnih pravljic iz domačih sestavek pravljic »Račke, mravlje in čebulice«, ki kaže neko naravno razmerje med živimi in ljudmi. Ne vem pa razloga, zakaj ni ostal kak primeren sestavek tiskan v domačem prekmurjskem narečju, torej v tisti obliki, ki živi med preprostimi ljudstvom po vaseh in belih domovih.

S pomočjo prirediteljev je pravljice na trgala liki spomladne zvončke na trati pred vsem šolsko mladino, za tisk sta jih izbrala in primerno uredila Kontler in Komar.

šolski upravitelji že po sedanjih zakonih manjše število obveznih ur, zahtevamo, da ostane upraviteljem dosedanja ugodnost.

Materialna odgovornost razrednika za inventar.

Materialna odgovornost razrednika za inventar je neopravičena in naj se črta ta določba iz projekta. (Čl. 84.)

Poročene učiteljice.

Zapostavljanje učiteljic poročenih z učitelji napram učiteljicam poročenim z neučitelji in neuradniki se je poostrišlo še bolj s čl. 99. novega projekta.

Zato zahtevamo: 1. da se z državnimi uradniki poročenim učiteljicam priznajo v tem osnovnošolskem zakonu polne doklade v zmislu čl. 46. čin. zak., tako da me bodo zapostavljene za učiteljicami, ki niso poročene z državnimi uradniki;

2. da se prizna tudi z učitelji poročenim učiteljicam pravica do odpravnine v zmislu čl. 153. alin. 2. čin. zak. odnosno pokojnina če jo doseže — in to brez vsake klavzule o samovzdrževanju.

Uvrstitev učiteljev gluho-nemnic itd. ter učiteljice gospodinjstvih šol.

Učiteljstvo gluho-nemnic stavi zahtevo, da se uvrsti enako kot absolventi viš. ped. šol, s 30% dodatkom za učiteljstvo, 20% za ravnateljice ter 30% letno službeno dobo.

Učiteljice gospodinjstvih šol z državnim strokovnim izpitom za meščanske gospodinjke šole zahtevajo uvrstitev po čl. 7. čin. zak.

Zdravljenje v bolnicah.

Za zdravljenje v bolnicah zahtevamo drugi razred.

Kontraktualno učiteljstvo.

Iz tuje države prevzetim učiteljem, ki so bili tam iz nacionalnih ozirov odpuščeni in so po materinem jeziku Srbi, Hrvati ali Slovenci, ako se prijavijo za državljanstvo SHS, naj se v napredovanje in penzijo vštejejo vsa službena leta, ki so jih imeli v tuji državi ter doba od njihovega odpusta do vstopa v državno službo, ako so se takoj po odpustu prijavili za državljanstvo SHS in za sprejem v državno službo kot kontraktualni uslužbenici. Za dobo odpusta do vstopa v državno službo naj se jim priznajo tudi službeni prejemki.

Volitev zastopnikov učiteljstva.

Odločno zahtevamo, da zastopniki učiteljstva ne pridejo v šolske korporacije po položaju, temveč potom izvolitve od učiteljskega zbora, kakor je to predvideno za učiteljice. V obče moramo zahtevati, da se načelo de-

mokracije upošteva v večji meri nego je to v zakonskem projektu predvideno ter da se ne pospešuje umetno birokratizacija šolske uprave.

Kadrski rok.

Zaščita službenega mesta ob priliki vrnitve oziroma odsluženja kadrskega roka je premalo predvidena. Učitelji, ki morajo zadostiti vojaški obveznosti, so itak že zapostavljeni za učiteljicami in vojaške službe oproščeni učitelji, ker ne prejemajo v tem času ne plače in izgube tudi službena leta za napredovanje in pokojnino. Iz tega ozira jim je zagotoviti vsaj službeno mesto in zopetni sprejem v državno službo v večjem obsegu, kakor to predvideva čl. 116. projekta.

Upraviteljska funkcijska doklada.

Upraviteljska funkcijska doklada, predvidena v čl. 129. projekta je odločno premala in zahtevamo najmanj 300 Din mesečno do 3 razredov ali oddelkov in po 50 Din za vsak nadaljnji razred ali oddelke. Doklada naj bo vsebna v penzijo in naj se oprostitev razrednega pouka izvrši pri 10 razredih odnosno oddelkih.

Sreski šolski nadzorniki.

Za sreskega šolskega nadzornika naj pridejo predvsem v poštev aktivni osnovnošolski praktiki. Niti teoretični študij na višji ped. šoli, niti nadzorniški izpit ne moreta usposobiti dobrega nadzornika.

Nadzorniška doklada mora znašati z ozirom na važnost položaja in odgovornost mesta najmanj 1000 Din mesečno in je 20% dodatke po projektu odločno nezadosten. Enako, kakor upraviteljsko funkcijsko doklado, je treba tudi to doklado vračunati v penzijo. (Čl. 133.)

Oblastni šolski nadzorniki.

Zahtevamo, da se jemljejo oblastni šolski nadzorniki načeloma le iz vrst sreskih šolskih nadzornikov, ki imajo najmanj 5 let nadzorniške prakse. Z ozirom na važnost in odgovornost položaja naj se jim odmeri najmanj doklado v izmeri 1500 Din mesečno, ki je vračunljiva v penzijo. (Čl. 138. in 140.)

Podčrtavamo, da so to le nekatere najnujnejše zahteve in predlogi iz spomenice Pov. UJU, ki jo je izdelala anketa Pov. UJU — Ljubljana leta 1927. k tedanjemu projektu osnovnošolskega zakona in te zahteve v interesu dobrega osnovnega šolstva ponovno podčrtavamo poleg drugih podrobnih zahtev, ki jih je Pov. UJU — Ljubljana predložilo merodajnim faktorjem k sedanjemu projektu osnovnošolskega zakona.

Potek seje širjega sosveta na Zidanem mostu.

Ustanovitev Učiteljske gospodarske poslovalnice. — Izjava absolventov višje pedagoške šole.

Poverjenikov nagovor.

Važna organizacijska, kakor stanovsko politična vprašanja so pospešila sklicanje našnjše seje širjega sosveta.

Potrebnost je, da slišite poročilo o našem organizacijskem delu, pa tudi o gospodarskem stanju poverjenišva, da ne bo potreba nepoklicanim razburjati našega članstva z neosnovanimi pričutji.

Intenzivno je delovanje naših društev in poverjenišva v idejni smeri. Čaka pa nas sedaj važna naloga, da damo organizaciji krepko gospodarsko oporo. Treba nam je ustanove, ki bo okrepila gospodarsko moč organizacije, podprla naše domove in po možnosti razbremenila naše članstvo.

poljski, vmes jih je zadovoljivo ilustriral J. Vokač, tiskali in založili sta jih pa dvoimeni učiteljski organizaciji. Celotna knjižica je torej književni in industrijski produkt učiteljstva in kot taka še posebej — naša.

Knjiga naj le roma po Sloveniji kot tolažba bogatega prekmurskega narodnega blaga, ki ni domačinom morda mrtev kapital, marveč — duševno obličje panonskega Slovenca tam onstran Mure... — Až. —

Računalo za abecedarje.

Kakor je potrebno nazorilo za roko učenca pri čitanju, prav tako moramo priznati isto nujnost pri računanju.

Eksperimentalna psihologija nas uči, da je zraven vizuelnega in akustičnega še posebej važnosti motorično sprejemanje učnega procesa. Vsak učenec naj ima zmiraj pri roki številne predmete: paličice, kroglice, ploščice za štetje in ponazorovanje množine, oziroma računске operacije. kajti: nazornost je trdni temelj računске stavbe.

V računalu iz Fromove stavnice so praktično združena sredstva, ki izvrštno služijo nazornosti v mnogih varijacijah. Računalno obsega:

1. Računski stroj z 20 kroglicami, ki so nanizane v naravni vrsti na jekleni paličici. Desetiški vrsti sta raznobarvni; premer kroglic 1 cm!

2. 20 dvobarvnih paličic za štetje in zastavljanje obrazcev števil in črk.

Z njimi pa tudi smoteno spremljamo nazorni nauk s polaganjem raznih življenjskih oblik. Primer: štiri enako dolge paličice. Ponazorovanje: vodovarna, navpična, poševna, vzporedna lega. Življenjske oblike: okvir, stolec. Obrazec številke štiri. Ornamenti iz enakostranskih štiri in poševnokotov. Položene oblike se naj tudi rišejo! Polaganje pa se vrši a) po naravi, b) po posnetkih predloženega oziroma predrisanega, c) po navodilu učitelja (spominski diktat), d) po domišljiji učenca, katerega individualnost se mora upoštevati.

Takšno delo ni nezmislno igrakanje, temveč se z omenjenimi vajami spominska moč učenca oživlja, gineče predstave se vračajo z novo svežostjo in v novi zvezi, domišljij malčkov je odprto novo polje delavnosti. To delo je nadalje neprecenljiva predvaja risanja in pisanja, ker je izvrstno sredstvo za pojmovanje prostora, za vezbanje očesnega merila in ročne spretnosti.

3. V isto svrhu je na razpolago 60 raznobarvnih, primerno velikih in debelih ploščic iz kartona za polaganje v tešle geometričnih oblikah: kvadrati, trikotni, krožnice; v sestavi: pravce, poševne mnogokotniki in trapezi.

Znano je, da so barvne ploščice jako priljubljeni predmeti za stavljenje. Spreminjajo jih s polaganjem v kaleidoskop pestrih ornamentov (rozete, mozaike, tračne orna-

LISTEK.

Narodne pravljice iz Prekmurja.

(Priredila Kontler in Kompoljski, ilustriral J. Vokač. II. zvezek, Maribor 1928, založil »Učiteljski dom«.)

Tam onstran Mure... leži ona pokrajina, ki se je izogiba znaten del slovenskega izobraženstva. Vsakdo, ki ga vrže po pravici ali krivici tjakaj trda življenska usoda, prihaja v Prekmurje z različnimi predsodki in naziranj, ki krožijo izven njenih meja na vseh koncih in krajih.

Prav nič se ne smemo čuditi tem dejstvom, če samo pomislimo, da se počuti pravzaprav vsak človek nesrečnega na najboljšem kraju vselej takrat, če se ni zatopil v vseobsegajočo ljudsko dušo tistega kraja, da bi našel njeno skrito bolest in tiho radost. In če smo v Prekmurju iskali morda vse drugo razen čistega in resničnega obraza njihove ljudske duše... — no — potem je neizogibno posledično izoblikovanje doživljene spoznanja v — notranje nezadovoljstvo.

V prekmurjskem narodu je ostalo še največ njegove originalnosti: ljudskega značaja, naravnega življenja, nabožnega občutja in domačega narečja... Sodobni slovenski Prekmurec je še vedno veren potomec nekdanjega

Po sklepu celjske skupščine, predlagamo današnji seji širjega sosveta »Pravila učiteljske gospodarske poslovalnice«, ki naj bo temelj naši gospodarski moči.

Z radostjo je učiteljsko pozdravilo ustanovitev višjih pedagoških šol. Pričakovali smo, da so te šole prvi korak k uresničenju naših teženj po višji izobrazbi. Mesto, da bi postali slušatelji višje pedagoške šole naši sodelavci na polju osnovnošolske prosvete, naj se izločijo iz naših vrst in postanejo profesorji in kratkoma naši nadzorniki.

Po vsem tem kar vidimo in doživljamo, moramo ugotoviti, da smo se glede pomena višje pedagoške šole za dvig osnovnega šolstva in njegovega učiteljstva motili.

Narodni skupščini je predložila vlada zakon o narodnih šolah. Učiteljsko čuti potrebo šolskega zakona, ni pa v mali skrbi, če bo novi šolski zakon pripomogel dvigu in razvoju naše šole. Naša naloga je, da danes ponovno povdarimo naše stališče.

Stremljenje slovenskega učiteljstva udruženega v UJU je bilo in je še danes, ustvariti močno stanovsko organizacijo. Za doseg tega idealov je storilo vse, kar je bilo v njegovi moči. Predvsem smo skrbeli, da ojačimo lastne vrste doma, da združimo vse v njenem okrilju. Nismo zamudili nobene prilike, da ne bi podpirali enakih stremeljenj tovarišev sosednjih pokrajin. Zavedamo se, da morejo ustvariti močno centralno silo le dobro organizirane in delovne edine. Skrbimo, da najdemo bazo, na kateri se bomo lahko vsi iskreno združili v moč, ki nam bo priborila boljše bodočnost.

Pozdravljamo zastopnika UJU, tovariša predsednika Vl. K. Petroviča, tovariša poverjenika B. Skaviča iz Zagreba, našega starega sodelavca tov. A. Gnusa in tovariše predsestnike naših sreskih društev ter člane ožjega sosveta. Otvorjam sejo širjega sosveta in prosim tajnika tov. Kobala, da poda svoje poročilo.

Tajniško poročilo.

Po sklepu pokrajinske skupščine mora imeti vsako društvo na leto najmanj 10 sestankov, in sicer 5 društvenih zborovanj in 5 sestankov po kroških. Le ona društva, ki imajo obsežen teritorij in slabe komunikacije, lahko zborujejo samo trikrat na leto; zato pa morajo imeti 7 kroških sestankov.

Od 32 društev so do seje širjega sosveta zborovala vsa društva po enkrat, 10 pa po dvakrat. Organizacija šteje 2830 članov. Po mnogih društvih je včlanjeno s posameznimi redkimi izjemami vse učiteljsko Društvo njih zborovanj se je udeleževalo 67% članstva. Udeležba manjših društev je procentualno številnejša nego je ona večjih.

Iz poročil je razvidno, da obravnavajo društva intenzivno naš materialni in pravni položaj; prav pogosto so pa tudi teme pedagoškega značaja.

Ožji sosvet je imel doslej 2 seje. Prva se je vršila v Murški Soboti. Sklope je objavil »Učit. Tovariš«. Širji sosvet je zboroval prvič v letošnjem šolskem letu na Zidanem mostu.

Osrednji izobraževalni odsek vodi samoizobraževalno akcijo. Šteje 120 krožkov. V počitnicah je priredil II. izobraževalni tečaj. Na njem se je dosegel sporazum med dvema v nazorih divergentnima skupinama. V duhu tega sporazuma je urejevan letošnji »Popotnik«.

Šolskopravni odsek rešuje vse predloge in stavlja vprašanja materialnega in pravnega značaja.

Odsek za kmetijsko in gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo skrbi, da se razvija to šolstvo v zaželjeni smeri. Priredil je 8 tečajev s približno 300 udeleženci, ne všteti razne večedneve ankete in sestanke.

Odsek za izvenšolsko delo učiteljic je skušal izvesti propagando za snovanje deklinskih krožkov ter sklenil letos pospešiti akcijo z osebno agitacijo.

Odsek za obrtnonadaljevalno šolstvo je sodeloval pri sestavi pravilnika za te šole in izvršil razne intervencije. Svoj program bo šele začel intenzivneje izvajati.

Odsek za kontraktualce je skrbel za učiteljsko, ki je moralo oditi iz Primorja. Stavil je spomenico, ki jo je poverjenstvo

mente), učenci igraje spoznavajo temeljne geometrične like. Zbujanje smisla za ornamentiranje in vzgoja barvnega čutila.

3. Tudi številčnica ure se mnogostransko uporablja.

Dognano je, da imajo vsi učenci živahno zanimanje za vsako delo s tem učilom. Samo delavnost, katero še podžiga medsebojno tekmovalnost, jih vodi k zaupanju v lastno moč — k samostojnosti. Otroci delajo z veseljem in ljubeznijo — ni čudo, da so tudi uspehi temu primerni. Cena učila 8 Din komad.

Z ozirom na oceno Mazovih računal po g. A. Lenarčiču, prof. moškega učiteljskega, ki je mnenja, da je isto praktičneje nego spredaj popisano, pojasnim, da je računalo iz Fromove stavnice namenjeno predvsem elementarnemu razredu, v katerem se računa le v številnem obsegu do 20. V prvem šolskem letu bi bila torej uvedba M. stokrožničnega računalja že celo nepotrebna. Sicer pa se gotovo strinja večina šolskih praktikov s kritiko g. A. Osterca, ki svari pred splošno uvedbo M. računalja, ker pospešuje to učilo mehanizem, ki je smrt razumnega razmišljanja. V isti oceni je obglavljeno tudi rusko računalo. Mišljenja sem, da je M. računalo poslabšana izdaja ruskega.

Pri uvedbi učil pa je še zmiraj v veljavi načelo, da je za deco — tudi za »balkansko« — najboljše še komaj dovolj dobro.

From V., š. u.

predložilo na merodajno mesto. Sedaj je ustanovil sklad za kontraktualce.

Odbor »Mladinske Matice« pripravila publikacije za bodoče leto in zbira naročnike. Ako bo naraslo število naročnikov na 15.000, bo odbor izdal 4 knjižice in bo začel poleg rednih publikacij izdajati tudi izredne, da izpolni vrzel v naši mladinski literaturi.

Gospodarski svet si je stavil nalogo skrbeti za gospodarsko fundiranje organizacije in skrbeti za boljše uspevanje gospodarskih ustanov. Sestavil je pravila »Učiteljske gospodarske poslovalnice«, katere član mora biti vsak organiziranec.

Ostala vprašanja. Poverjenstvo je razpravljalo o projektu zakona o narodnih šolah, o učiteljski šolski izobrazbi, o višji pedagoški šoli, o premeščanju in nameščanju učiteljstva po členu 71. ter o ureditvi celotne organizacije. Imelo je sestanek z zastopniki proforskega društva v svrhu gojitve skupnih odnošajev. Po svojih funkcijah se je udeleževalo zborovanj okrajnih učiteljskih društev, posredovalo pri prosvetni upravi v mnogih organizacijskih in osebnih zadevah.

O tajniškem poročilu se je razvila res stvarna debata. Radi preglednosti je dal tov. poverjenik v debato posamezne točke tajniškega poročila.

K poročilu o O. I. O.

je podal tov. Vranc še kratko poročilo o poteku letošnjega samoizobraževalnega tečaja, in je v njem povdaril predvsem dve kontrastni tezi, radi katerih se je vršila že na prvem tečaju ostra debata in to: Potom nove družbe k novi vzgoji — ter potom nove vzgoje k boljši družbi. Prva teza predstavlja revolucijsko, a druga evolucijsko pedagoško smer. Na drugem tečaju je bila sprejeta druga teza. Ker uvidevamo vsi potrebo samoizobrazbe, priporočamo nadaljevanje te akcije v smislu navodil drugega samoizobraževalnega tečaja. K tej točki sta govorila še tov. Volavšek in Mlekuz.

Pri debati

o poročilu šolskopravnega odseka

je bila iznešena le točka glede odtegljajev za upraviteljska stanovanja. Na vprašanje tov. Volavška pojasni to zadevo tov. Hren. Nekoliko delj je trajal

razgovor o nadaljevalnem šolstvu.

Iznešeno je bilo predvsem hvalevredno dejstvo, da skrbita mariborski in ljubljanski oblastni odbor za to, da se započne v Sloveniji z ustanavljanjem in širjenjem kmetijske nadaljevalnih šol. Oba oblastna odbora delata v soglasju z našo organizacijo. Če se zgodi kak taktična napaka je to pripisati le nepoznanju razmer. — O tej točki so govorili tov. Dobršek, Mencin, Musek, Štravs in Volavšek.

O »Mladinski Matice«

poda kratko poročilo tov. Ribičič in povdaril, da je sklenil odsek izdati pobeig Kresnic, izvršne slovenske povesti in knjižice o radiju, še knjižico o gospodinjstvu, a to sveda pod pogojem, če bo letos naraslo število naročnikov na 15.000, kar pa upa, da ne bo težko, ker je rok za nabiranje članov letos veliko daljši, nego lansko leto. V debato so posegli tov. Macarol, Mavrič, Skulj in Grum.

Nato se je vršila debata

o premeščanjih oziroma namestitvah po § 71., nakar je bilo sprejeto v zadnjem »Učit. Tov.« objavljeno stališče.

Ker je

z ozirom na odtegljaje za nabavljalne zadruge izstopilo Celjsko učiteljsko društvo iz Zveze državnih nameščencev, se je razvil tudi o tem vprašanju razgovor in so k temu podali svoja mnenja tov. Volavšek, Sestan, Hočvar, Dobršek in Berce.

O vprašnju sodelovanja naše organizacije s profesorji

so razpravljali tov. Skulj, Zagar, Volavšek, Mavrič, Skala in Dimnik ter je bilo na podlagi debate sprejeto stališče, ki smo ga že objavili.

S tem je bila debata o tajniškem poročilu zaključena in poročilo v celoti sprejeto.

Blagajniško poročilo.

Glavni blagajnik Rado Grum poda nato informativno poročilo o delovanju posameznih društev nasproti glavni upravi in naštevata društva, ki so še na dolgu. Iz njegovega poročila vidimo, da dolgujejo društva glavni blagajni 74.285 Din. Omenja tudi neredno poslovanje nekaterih društev, ki še do danes niso poslala članskih seznamov. Takih društev je 10, in ravno ta društva ovirajo redno in točno poslovanje glavne uprave. Velika nerednost je tudi v pošiljanju mesečnih prijav, ki so pravzaprav baza vsemu vknjiževanju in obračunavanju. Mesečno prijavo mora poslati vsako društvo začetkom vsakega meseca. A danes imamo še 5 društev (Gornji grad, Kložje, Dol. Lendava, Marnberg, Sv. Lenart), ki niso poslala sploh nobene prijave. Te nerednosti bo treba odpraviti, ker drugače ne bomo prišli nikdar do pravega reda. Blagajnik ponovno povdarja, da naj vsa učiteljska društva delajo na to, da se bo članarina plačevala vedno vnaprej. Na ta način se izognemo neredu in vseh mogočih dolgov, terjatev, opominov itd.

V svojem poročilu omenja dalje, da prispeva za pevski zbor UJU 18 društev, in apelira na ostala, da tudi ona žrtvujejo mali dinar za naš zbor, ki si je nadel veliko kulturno nalogo in potrebuje neobhodno materialne pomoči.

Dalje poroča o finančnem stanju poverjenstva. Predvsem omenja naše stanovske liste. Iz poročila in iz navedenih števil po-

snamemo, da so pasiva popolnoma krita z aktivni in ako bodo društva plačala dolžno članarino, bo ves dolg glavne uprave krit. Da se torej tega dolga iznebimo, zavisí le od rednega in točnega poslovanja društev. Blagajniško poročilo vzamejo navzoči z odobranjem na znanje.

O blagajniškem poročilu se je razvila precej dolga, a stvarna debata. Predvsem se je debatiralo o obveznosti za vse prispevke, ki jih je sprejela skupščina. Kritiziralo se je nediscipliniranost nekaterih društev, ki se nočejo pokoriti večinskim sklepom skupščine. Med te spada tudi

sklep glede prispevka za pevski zbor.

Ako hočemo imeti trdno organizacijo, morajo biti vsa društva disciplinirana. Na podlagi debate, ki so se je udeležili tov. Sestan, Dobršek, Volavšek, Skulj, Lulik, Arrigler, Ljubič, Skala Hren in Mlekuz, je bil iznešen sledeči predlog:

Vse organizacijske dajatve so obvezne za vsa učiteljska društva UJU pov. Ljubljana.

Proti temu predlogu sta glasovala samo zastopnika dveh društev in to Celjskega in Slovenjgraškega.

Ker je v neposredni zvezi z gornjim vprašanjem tudi

vprašanje enkratnega prispevka 5 Din za Dijaški dom v Beogradu,

se je večina izrekla za to, da so društva v smislu sklepa pokrajinske skupščine ta enkratni prispevek dolžna plačati.

»Učiteljski Tovariš«.

Ker je tov. blagajnik omenjal v svojem poročilu tudi stanovske liste, se je pri debati o poročilu govorilo tudi o »Učiteljskem Tovarišu« in to predvsem z ozirom na predlog Radovljiskega učiteljskega društva, naj bi se postavil za urednika našega stanovskega glasila lajik. Konstatiralo se je, da je to nemogoče z ozirom na proračun, ker bi tak urednik stal mnogo preveč in so še drugi tehni pomisleki proti temu.

Nekateri tovariši so bili mnenja, da ni list zadosti borben, drugi pa so zopet povdarjali, da le društva niso borbeni in so odrekli.

Tov. Dimnik, urednik »Učit. Tov.« je povdaril, da je objavil v stanovskem glasilu vse, kar so mu poslala društva v objavo. Slučajev, ki jih društva ne javijo, ne more objaviti, ker zanje ne ve. Črne deske se ne brani, a oni, ki se pritožujejo, naj preskrbe točne podatke, za katere prevzamejo tudi odgovornost. Žalostno je, da sklepa društva resolucije brez konkretnih slučajev, na katere bi se lahko opirala. Neko garancijo mora imeti urednik tudi s strani dopisnikov in od društev. Ker ni odklonil nobenega članka in ne dopisa, zato odklanja očitke glede premale borbenosti. Debate so se udeležili tov. Volavšek, Zagar, Dimnik, Hren, Sestan in Skulj.

Ob koncu debate je bila izrečena tov. uredniku zaupnica.

»Popotnik«.

Tov. Grum poroča o dopisu uredniškega odbora »Popotnika«, v katerem zahteva isti, da se zviša sodelniški honorar na 500 Din za tiskovno polo in to z ozirom na to, da se pridobi »Popotniku« dobrih sodelniških strokovnjakov in se s tem revijo dvigne. — Ker pa stane že izdajanje lista v borgis tisku 5000 Din več kot dosedaj, je po njegovem mnenju z ozirom na preobremenitev proračuna nemogoče ustreči tej zahtevi.

Tekom debate je bilo govora tudi o pogodbi z Učiteljsko tiskarno in o možnosti znižanja tiskarskih stroškov.

Debatirali so tov. Grum, Vranc, Dobršek, Hren, Skulj, Zagar, Ribičič, Dimnik in Hočvar.

Tov. Hren je podpiral Vrančev predlog za zvišanje honorarja sodelniškom pod pogojem, da vsa upraviteljsva obvezno naroče »Popotnik« za šolo in se tako zviša naklada vsaj za 200 izvodov, s čimer bi se kril po- višek.

Debata je bila zaključena s soglasnim sprejetjem sledečega predloga:

Prizna se letni izdatek 5000 Din za tiskanje »Popotnika« v borgis tisku, a sodelniški honorar se zviša od 300 na 400 Din za tiskovno polo.

Naše stališče napram višji pedagoški šoli, in pa tudi naše programatične zahteve glede učiteljske šolske izobrazbe, je bilo objavljeno v prejšnji številki »Učit. Tovariša«, vendar naj navedemo tu nekaj podrobnosti iz razprave o tej zadevi.

Takoj po referatu tov. Mencina o gornji zadevi, je podal tov. Šilih, ki je prisostvoval seji kot gost, naslednjo izjavo.

Izjava absolventov višje pedagoške šole.

Diplomirani absolventi višje pedagoške šole v Zagrebu izjavljamo:

1. Soglašamo z zahtevo učiteljstva, da se mora reformirati učiteljska izobrazba na ta način, da mora vsak bodoči učitelj dovršiti splošno srednjo šolo in se strokovno izobraziti na posebni pedagoški visoki šoli.

2. Dokler pa obstajajo učiteljska v današnji obliki, stojimo na stališču, da smo mi prvenstveno usposobljeni za nastavnike teh šol. Povdarjamo, da naša izobrazba v strokovnih predmetih prav nič ne zaostaja za fakultetsko, medtem ko je naša pedagoško-didaktična izobrazba mnogo globlja in temeljitejša.

3. Ogorčeno obsojamo akcijo prof. društva, sekcija Ljubljana, ki nam hoče onemogočiti delo za naš bodoči učiteljski naraščaj ter s tem odvzeti učiteljstvu možnost slehernega vpliva na lastni naraščaj. Odklanjamo

hripavosti, katarju
pomagajo sigurno
Kaiser-jeve
prsne karamele
V lekarnah, drog.
in kjer so vidni plakati.

očitke izpodirvanj in obsojamo vse poizkuse omalovaževanja diplomiranih slušateljev višje pedagoške šole pred slovensko javnostjo.

O stvari je govoril tudi tov. Skavič, poverjenik iz Zagreba, ki je povdarjal predvsem potrebo, da morajo osnovno in meščansko šolski učitelji imeti isti študij. Povdarja, da prevladuje danes mnenje, naj bi se učiteljsvo izobrazevalo po končani srednji šoli v posebnih pedagoških akademijah. Primerja filozofsko fakulteto in višjo ped. šolo. Prva je stara ustanova in se ne da prilagoditi učiteljski izobrazbi. Druga pa zopet ne odgovarja, ker se predavajo na njej razni predmeti, a metodiko vseh predava le eden. Vsak posamezen predavatelj bi moral predavati tudi metodo svojega predmeta.

Med debato je povdaril tov. Šilih še posebej, da so tudi absolventi višje ped. šole proti obstoju učiteljstva in da se bodo borili z nami za izobrazbo učiteljstva na pedagoških oddelkih univerz.

Debata je bila zaključena po prečitnem stališču celjskega društva, ki se odločno vzema za fakultetsko izobrazbo ljudskošolskega učiteljstva in odklanja višje ped. šole. Radi obširnosti te izjave ne moremo prinešti v celoti.

Ustanovitev »Učiteljske gospodarske poslovalnice«.

Poleg drugih gospodarskih predlogov je širši sosvet sprejel tudi pravila »Učiteljske gospodarske poslovalnice«. S tem smo začeli izvajati svoj gospodarski program, kateri naj nam ustvari trden materialen temelj za borbenost organizacije.

Pri tej točki so se izvršile nekatere bistvene izpremembe v projektu pravil Učiteljske gospodarske poslovalnice. Poverjenstvo je bilo pooblaščenno, da izvrši v pravih eventualne izpremembe, ki bi jih zahtevale oblasti, nakar so bila pravila v celoti sprejeta.

Stališče ljubljanskega pov. do Izvršnega odbora.

Tov. Kobal je podal kratek historijat celjske resolucije.

O tem vprašanju se je razvila živahna debata iz katere naj navedemo nekaj bistvenih zahtev slovenskega učiteljstva: Vodstvo organizacije naj preide na poverjenike oziroma pokrajinske predsestnike, ker poverjeniki imajo zaupanje članstva in poznajo njegove težnje. Ne stremimo za razdružitvijo UJU, temveč za njeno ojačenje, ki bo ustvarjeno z zaupanjem v vodstvo in pristopom hrvatskega učiteljstva. Močna organizacija bo ustvarjena le na podlagi pokrajinskih udruženj, ki bodo medsebojno združena na federativni podlagi. Hočemo, da bo učiteljsvo v vsej državi delalo za organizacijo tako kot slovensko.

Tov. Petrovič, predsednik UJU se je takoj po referatu tov. Kobala zglasil k besedi, oporekal, da bi bila v novih pravilih predvidena odprava poverjenstev, vendar če bo večina za to, se bodo sprejela pravila v smislu naše resolucije. Odraka doslednost o naših zahtevah, vendar je mnenja, da je potrebno slišati, kaj bo k vsemu rekla večina.

Zagrebski poverjenik tov. Skavič je govoril proti resoluciji in povdarjal, da je celjska resolucija otežkočila stališče poverjenstva UJU v Zagrebu in koristila njegovim nasprotnikom med hrvatskim učiteljstvom.

Debate so se udeležili poleg navedenih še tov. Kobal, Ribičič, Mencin, Musek, Hočvar, Dobršek, Zagar, Dimnik, Skala in Skulj, ki so vsi povdarjali solidarnost slovenskega učiteljstva v načelnem pogledu in zavračali pomisleke proti celjski resoluciji.

Načelno stališče glede šolskega zakona.

Po tej debati je bilo sprejeto še naše načelno stališče k projektu šolskega zakona in naš odgovor na napade, ki smo ga že objavili, o čemer je poročal tov. Dimnik.

Sprejeti so bili nato še

predlogi posameznih učiteljskih društev.

Ker je bil s tem dnevni red izčrpan, je bila seja ob 19. uri zaključena.

V. M.

Pletenine lastni izdelki vedno v veliki izbiri. Najmodernejši vzorci. Naročila po meri v najkrajšem času. Velika zaloga nogavic. FR. M. ROZMAN, Ljubljana, Zidovska ul. 7.